

Консолідація банківського сектору в пост-комуністичній економіці – досвід Чеської республіки

Алес Род

Проект ЄК Приховані тригери

Київ, 24 жовтня, 2014

Чому саме ця тема?

- У відповідності із теорією, банківський сектор забезпечує основні функції економіки

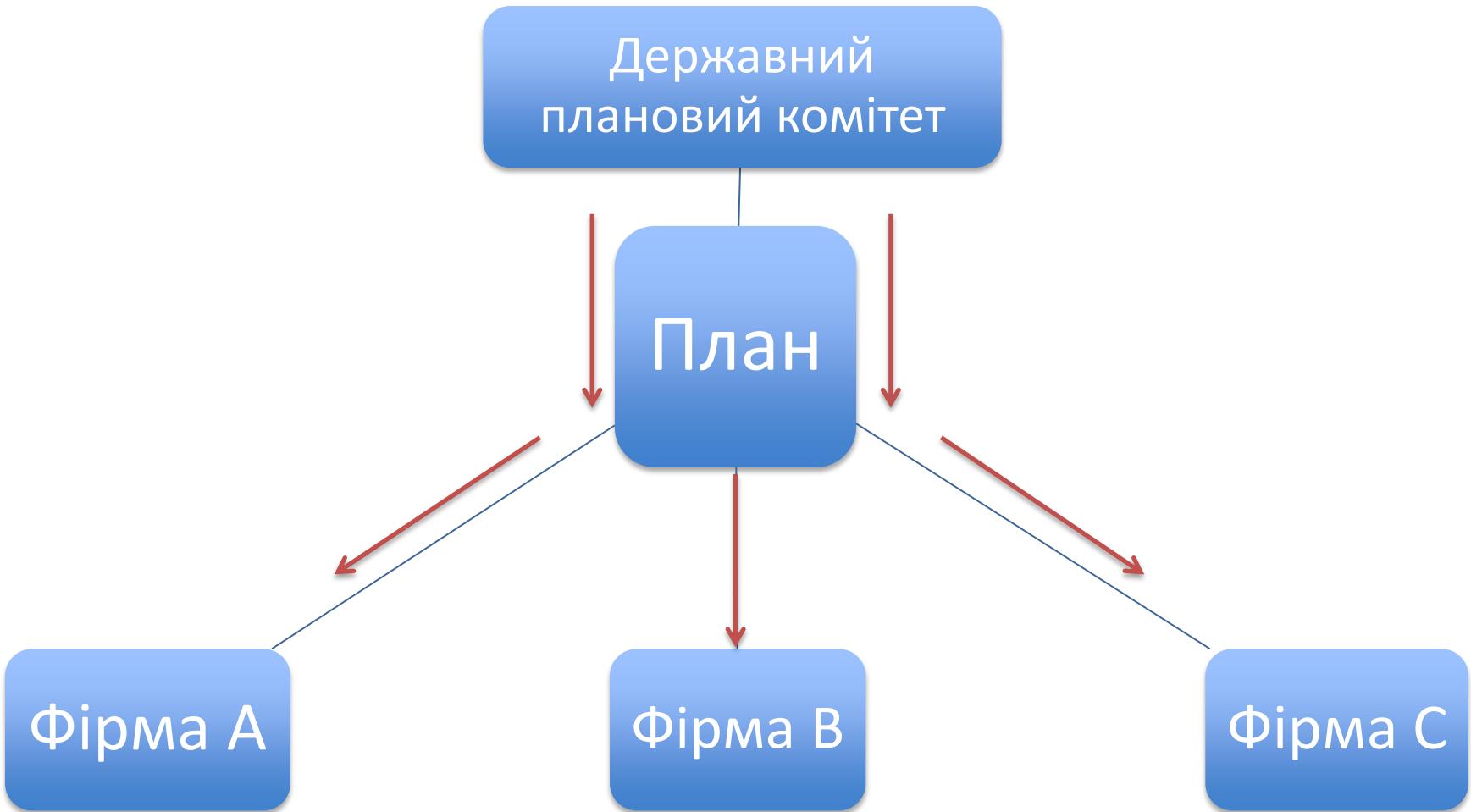
Жодна ринкова економіка не може функціонувати без стабільного, здорового банківського сектору, який викликає довіру

- Всі пострадянські країни опинились у схожих умовах після руйнування системи центрального планування
- Проте, не всі з них консолідували свої банківські сектори на цьому (або аналогічному) шляху
- Дивлячись ретроспективно, чеський досвід призвів до низки цікавих і важливих висновків, які застосовуються для державних інтервенцій і до тепер

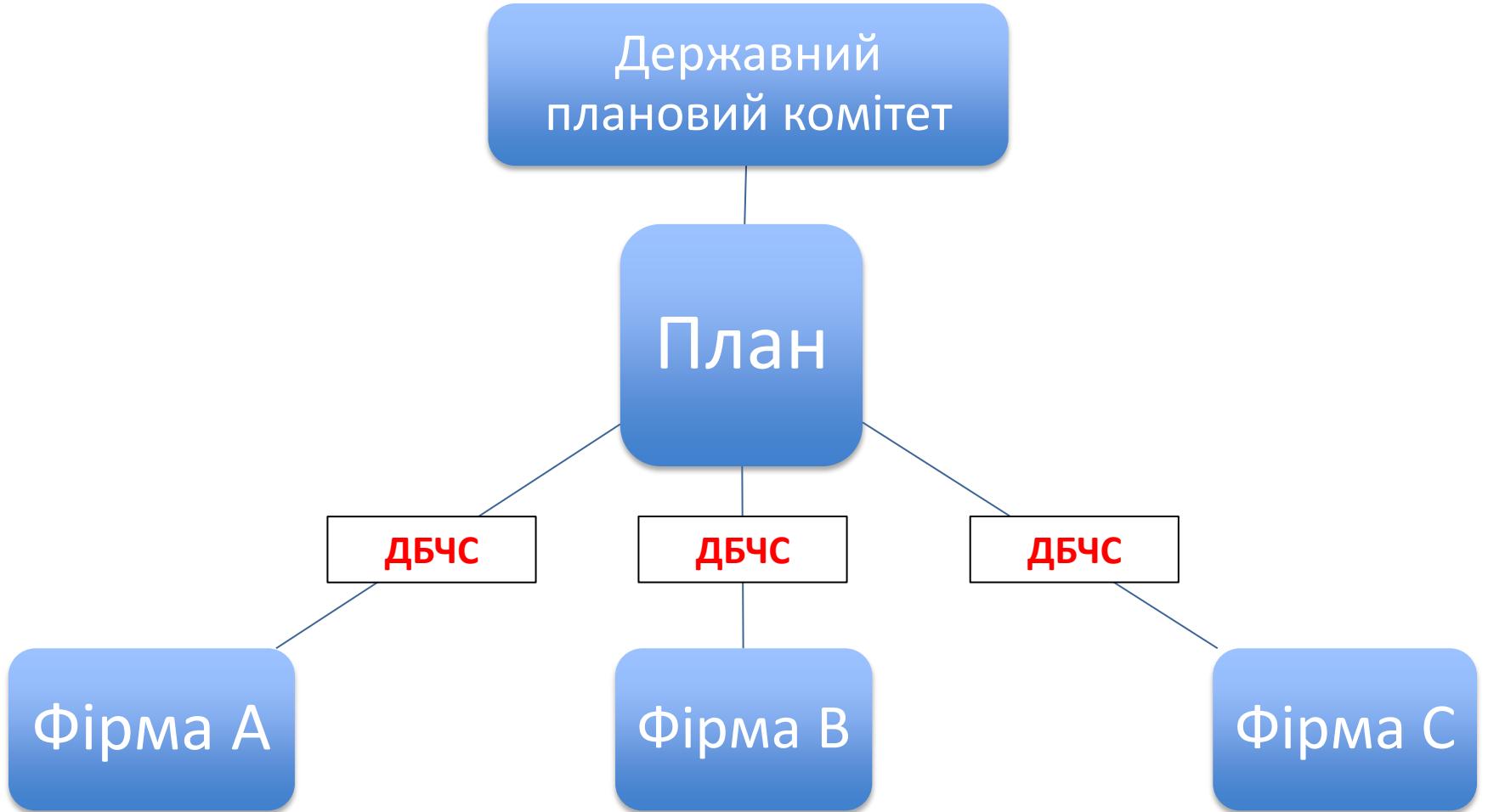
Капітальне фінансування до 1989

- Функціонування банківського сектору в Чехословаччині до 1989 року було абсолютно іншим
- З 1967 року на законодавчому рівні була передбачена система оперативного фінансування підприємств через кредитування постійно поновлюваного оборотного капіталу
- **Ключова роль – ПЛАНУВАННЯ**
- Результативність роботи підприємств передбачалась Плануванням
- Відповідно до запланованого результату, фінансові потреби підприємств забезпечувалися спеціальними кредитами, наданими Державним банком Чехословаччини (SOCIALIST MONOBANK)
- Фінанси, передбачені для виробництва, могли використовуватися лише в поточному році, показники наступного року формували його перспективи

Капітальне фінансування до 1989

Капітальне фінансування до 1989

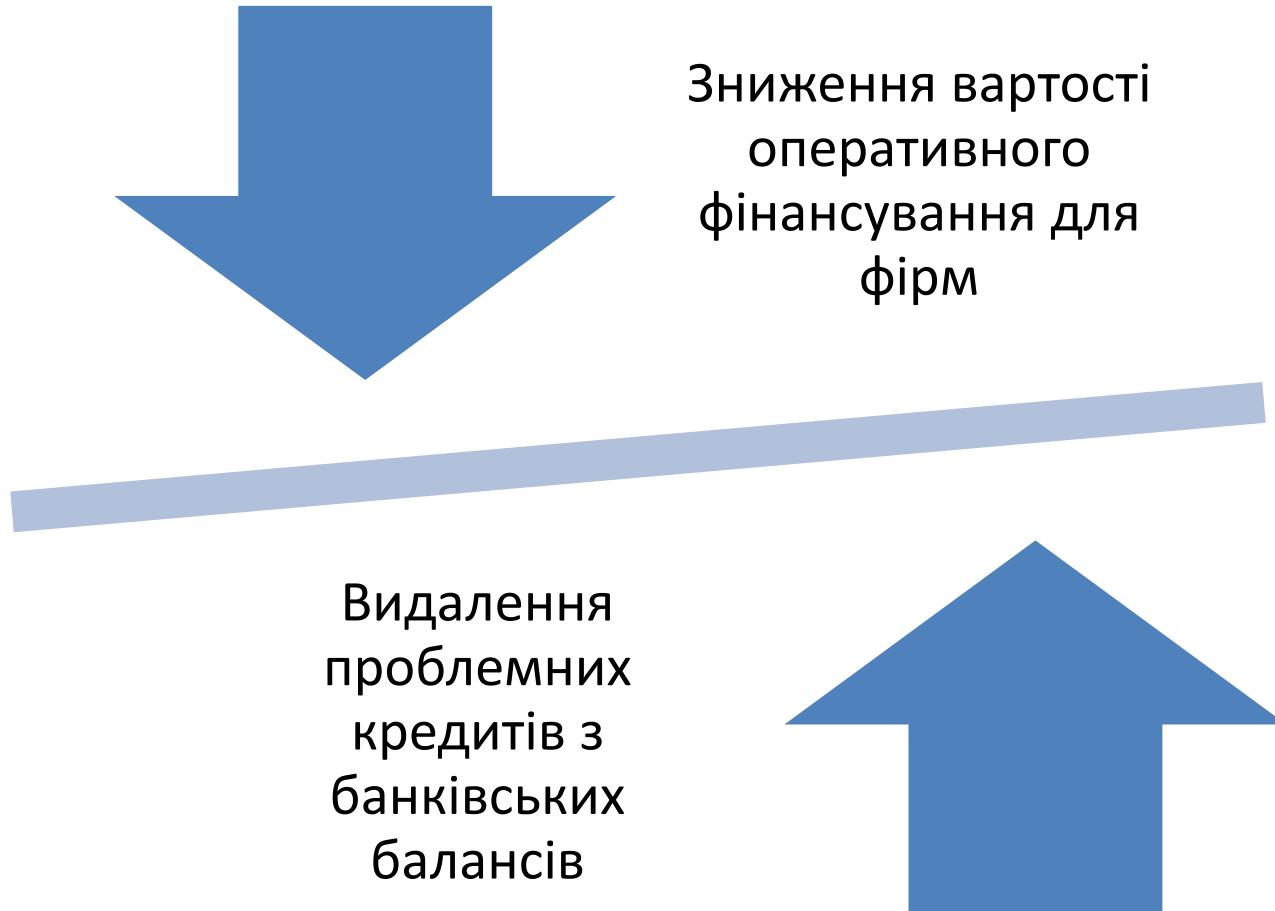
Революція

- Після 1989, лібералізація, що розпочалася, (запровадження ринкових принципів) принесла серйозні проблеми
- Усі підприємства отримали зобов'язання перед Державним банком Чехословаччини
- Ці активи були передані під бренд нових банків, але більшість кредитів були класифіковані
- Банки адміністрували більше 110 мільярдів чеських крон фінансових активів (позик), не очікуючи погашення новими боржниками

Процес консолідації

- Спадщину постсоціалістичних активів з низькою ймовірністю погашення називали «блок проблемних кредитів» або "старі проблемні кредити"
- Тому уряд Чехословаччини вирішив створити принципово нову інституцію

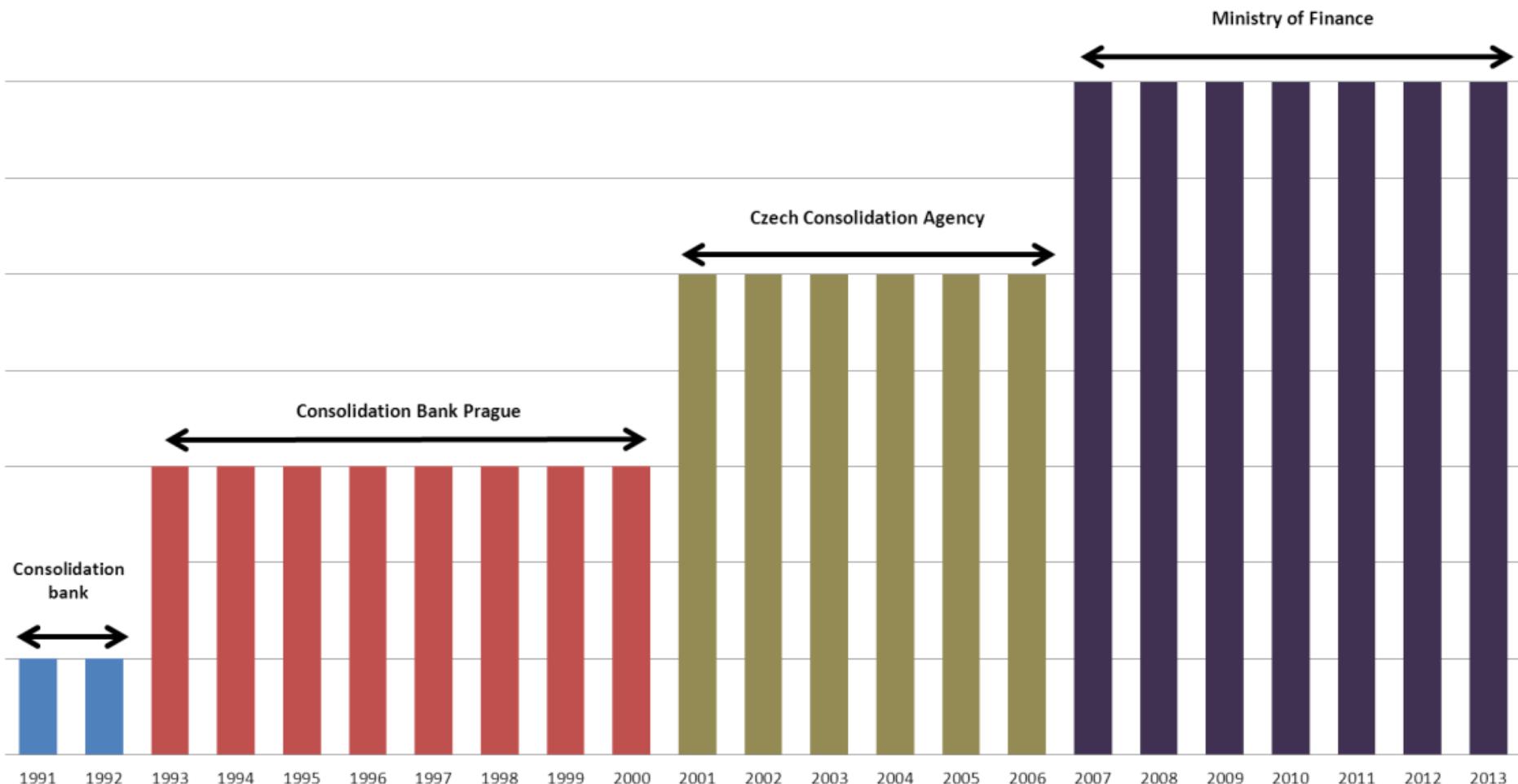
Консолідація банку

Процес консолідації

- У 1993, Чехословаччина розпалася на дві суверенні держави - Чеську республіку і Словаччину, аналогічно розподілився і процес консолідації – на консолідацію банку Праги і консолідацію банку Братислави
- У 2001 році політичні обставини (наприклад, СВР може не отримати більшість у дочірніх і керованих фірмах) призвели до необхідності створення Чеського Агентства з консолідації зі спеціальним законодавством
- У 2004 році був прийнятий "Проект 2007", який визначав фактичне досягнення всіх цілей ВЗГ до 2007 року

The agenda of the old loans' consolidation in Czech Republic (1991-2013)

Консолідація банку

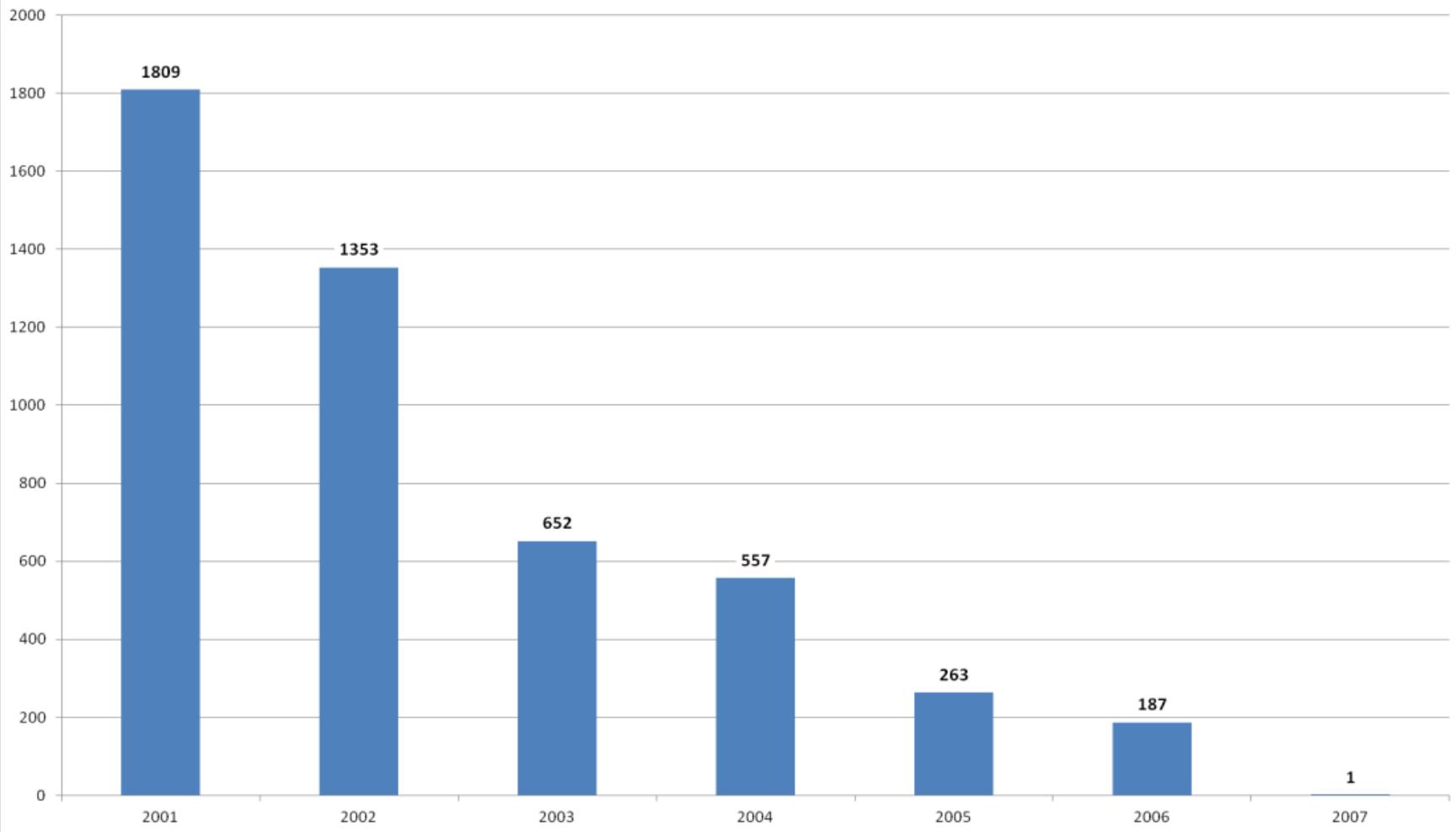
The CB (data in billions CSK)	1991	1992
Total assets	111.9	107.2
- <i>the Czech share</i>	83.5	79.9
Old block of loans	110.8	107.2
- <i>the Czech share</i>	80.1	81.2
Credits on constantly revolving working capital	110.8	92.7
- <i>the Czech share</i>	80.1	66.1

Консолідація Банку Праги

Receivables of the CBP	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
The old block of loans (bln. CZK)	74,6	67,9	63,8	60,8	59,4	58,0	53,3	39,5
- credits on constantly revolving working capital (bln. CZK)	62,3	55,7	49,7	42,3	39,4	37,7	33,0	29,5
- credits on constantly revolving working capital (%)	83,5 %	82,0 %	77,9 %	69,6 %	66,3 %	65,0 %	61,9 %	74,7 %
Clients of the CBP in total (number)	3816	3790	3996	4044	3950	4045	4748	3808
- clients of credits for constantly revolving working capital (number)	3711	3715	3839	3752	3625	3655	3246	2146
- clients of credits for constantly revolving working capital (% of total)	97,2 %	98,0 %	96,1 %	92,8 %	91,8 %	90,4 %	68,4 %	56,4 %

Чеське Агентство з консолідації

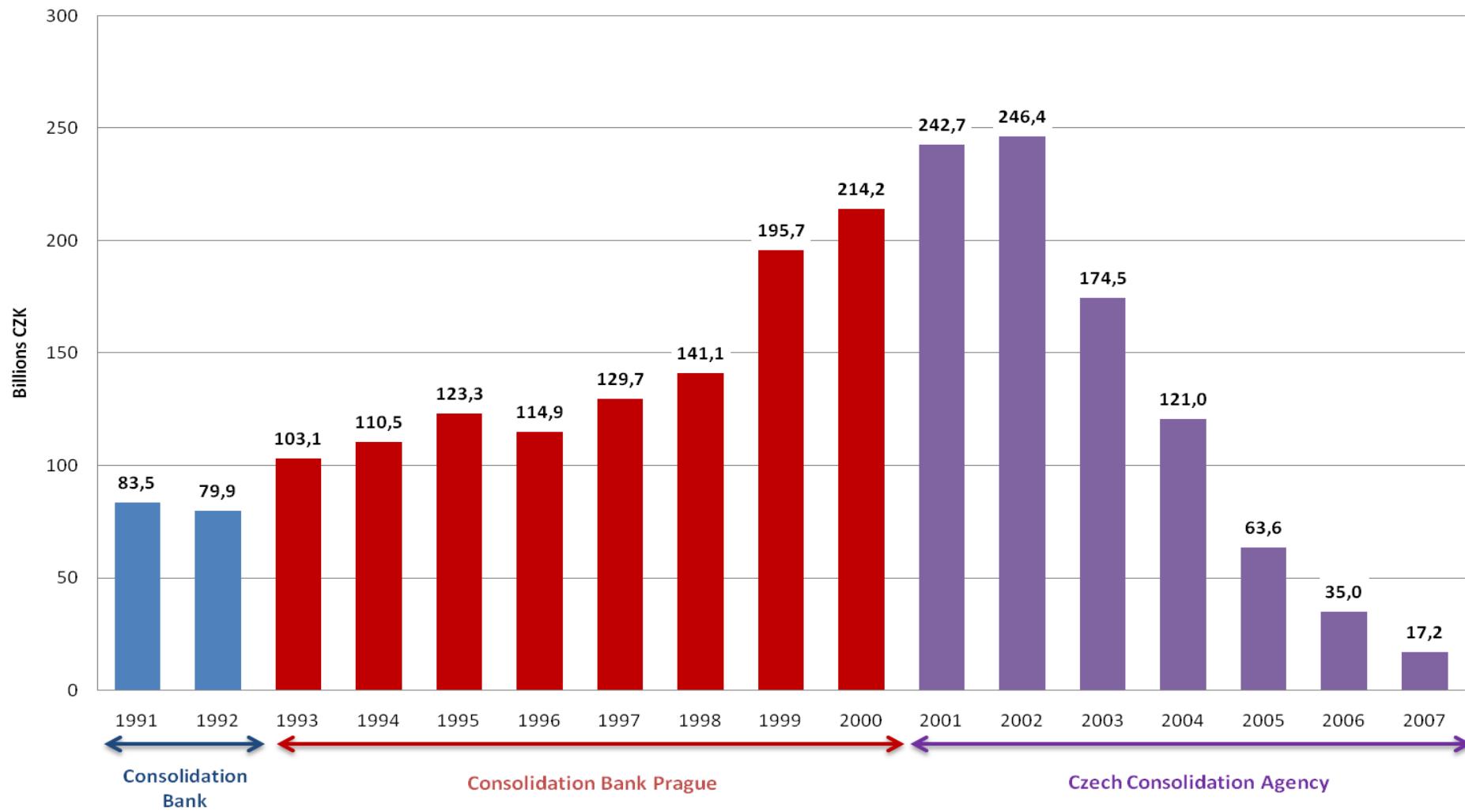
Clients' claims from credits on constantly revolving working capital
administrated by the CCA (2001 - 2007)

Цілі Агентства з консолідації

- **Головні цілі:**
 - очищення чеського банківського сектора від проблемних активів і полегшення приватизації нових банків
 - управління цими активами в рамках спеціального режиму і допомога їхньому розвитку в умовах ринкової економіки
- **Додаткові цілі:**
 - забезпечення спеціальних операцій під час процесу приватизації для уряду
 - підтримка інших установ (не тільки банків)
 - організація продажів об'єднаних активів для громадськості

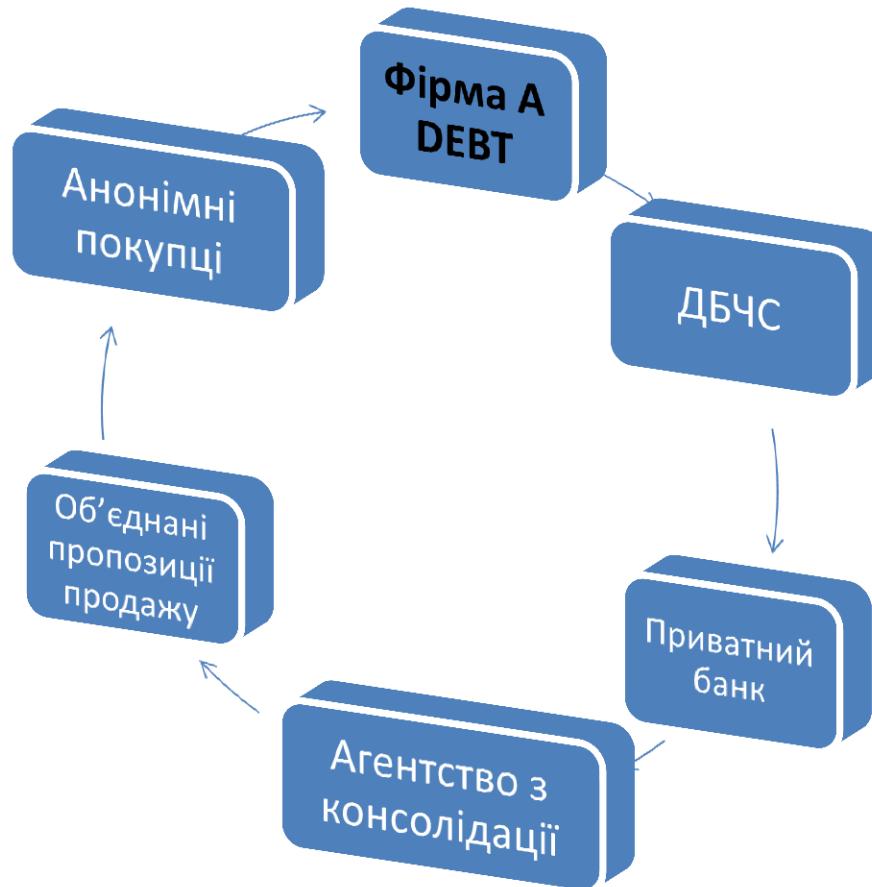
Assets in balance sheets of COB, COBP a CCA (1991 - 2007)

Проблеми чеського шляху

- Управління активами не було під контролем регуляторів, як це повинно бути
- Чеські агентства з консолідації знаходились під небажаним впливом політиків
- Інституції використовувались політикам и не за призначенням
- Багато дебіторів повторно купили свої борги в об'єднаних пропозиціях за невелику частину від початкової суми
- Законодавство, прийняте на початку 1990-х, не було готовим до атак шукачів економічної ренти, що вимагало додаткових коштів платників податків

Викуп власних боргів

Власник фірми А = анонімний покупець активів в публічному конкурсі

Державний продаж активів

Period	Transaction	Number		Value		Selling price	Yields to	
		clients	claims	Nominal	Net accounting		Nominal value	Net accounting value
				Million CZK	Million CZK		Million CZK	%
Period	Transaction	clients	claims	Nominal	Net accounting	Selling price	Nominal value	Net accounting value
2004	Blocks	222	251	47.8	45.5	3	6.20 %	6.50 %
	Individual	136	232	7 187.40	6 091.90	1 472.50	20.50 %	24.20 %
	Total	358	483	7 235.20	6 137.40	1 475.50	20.39 %	24.04 %
2005	Blocks	2 175	2 598	13 913.90	10 236.80	1 002.40	7.20 %	9.80 %
	Individual	190	341	17 630.20	14 007.90	4 709.20	26.70 %	33.60 %
	Total	2 365	2 939	31 544.10	24 244.70	5 711.60	18.10 %	23.60 %
2006	Block CCA 103	2 670	3 880	3 547	3 547	75	2.10 %	2.10 %
	Individual	178	393	13 156	11 435	3 004	22.80 %	26.30 %
	Total	2 848	4 273	16 703	14 982	3 079	18.40 %	20.60 %

Пошук економічної ренти

- Підстава: Закон №. 92/1991 Coll, про умови передачі державного майна іншим суб'єктам (прийнятий у лютому 1991 року).
- "Держава прийняла повну гарантію і відповіальність за економічні витрати (збитки), понесені до 1989, які негативно вплинули на вартість приватної власності, приватизованої після 1990 року"

Пошук економічної ренти

- Намір рентопошукачів:
 - Дебіторська заборгованість, що виникла через погані кредити, утримувалась проти компаній, що насамперед, належали державі і були повернуті або приватизовані в приватні руки.
 - Ядро відносин утворилося до 1989 року.
 - Той факт, що вони не були погашені, є економічно шкідливим для власника.
 - Держава взяла на себе повну відповідальність за збитки, що виникли до 1989 року.
 - Таким чином, держава повинна компенсацію фактичним держателям активів.

Пошук економічної ренти

Старі кредити переходят до консолідованих
банків

Державні гарантії

Блоковий продаж активів

Купівля активів пошукачами економічної
ренти

Застосування Закону 92/1991

Пошук економічної ренти

Цей правовайй намір дійсно працює!

- Більше 160 судових позовів проти держави було подано (сума: 13 млрд крон)
- Розпочалися переговори між новими власниками активів і Міністерством фінансів
- У 2013 році Мінфін, програвши кілька позовів, запропонував компенсацію
- В жовтні 2013 року, був укладений договір, що передбачає 1380000000 крон поза судової компенсації

Висновок

Загальні витрати, понесені на чеському шляху консолідації банківського сектору, оцінюються в сотні мільярдів крон.

Порівняння – Словацький досвід

- У 1993 році, 26,6 млрд крон були передані для консолідації Банку Братислави
- У 2001 році, була створена Словацька Консолідація Limited - інституція, що стала спадкоємцем.
- Словацькі установи вибрали інший шлях консолідації - без екстерналізації проблеми.
 - Погашення дебіторської заборгованості продовувалося з усіма доступними інструментами - реструктуризації, графіків погашення і наявних правових документів
 - Невдалі претензії до відшкодування згодом скеровувалися під банкрутства і ліквідаційні процедури і – визнавалися знесеними або списаними
- **Словацький досвід консолідації поганих кредитів виявився швидшим, дешевшим, справедливішим, тобто більш ефективним, ніж чеський!**

Сьогоднішні наслідки

- Якщо держава встановила завдання консолідації, то:
 - ... повинно бути ясно, що гроші платників податків необхідні.
 - ... це має бути бездоганно забезпечене законодавчо, зокрема, що стосується цілей, інструментів і гарантій.
 - ... всі потенційні короткострокові і довгострокові сценарії повинні бути опрацьовані осами, котрі приймають рішення.
 - ... мають бути визначені терміни операції, а також межі витрат.
 - ... екстерналізація проблеми не повинна бути схвалена, якщо вона не є дійсно необхідною.
 - ... ні «*bianco cheques*» або гарантії повинні бути виконуватися.

Дякую за увагу

- Visegrad Fund
- •